

Handläggare
Jenny Lönngrén
Kultur- och fritidsavdelningen

Diarienummer
2016KS/0553

Ungas möjlighet till delaktighet och inflytande i Värmdö kommun

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning.....	3
1.1. Inledning och bakgrund.....	3
1.2. Syfte och mål.....	4
2. Metoder.....	4
2.1. Intervjuer	4
2.2. Referensgrupp.....	4
2.3. Workshop med politiker	4
3. Ungdomsdelaktighet och inflytande – Vad, Varför, Hur?.....	4
4. Ungas möjlighet till delaktighet och inflytande	6
4.1. Ungdomstinget - forum för ungas egna frågor!.....	6
4.2. Ungdomsparlament.....	7
4.3. Kom till kommunen.....	8
4.4. Elevrådsutbildning och elevvårdskonferenser.....	8
4.5. Medborgardialog med mångfald	9
4.6. VKung- Värmdö kommuns ungdomsråd	9
4.7. Ung i Värmdö – Kommunutvecklarna	10
5. Slutsatser och förslag på utveckling	11
5.1. Dialoger/delaktighet/inflytande initierade av kommunen.....	11
5.2. Dialoger/delaktighet/inflytande initierade av unga	12
5.3. Utbildningsinsatser	12

1. Sammanfattning

Vid kommunfullmäktiges sammanträde i oktober 2015 fick kommunstyrelsen med anledning av sitt ungdomsansvar i uppdrag att utreda och utveckla formerna för medborgardialog med unga. Utredningen sammanfattar tidigare och pågående arbete med ungas delaktighet och inflytande i kommunen samt innehåller en plan på hur arbetet kan utvecklas.

I arbetet med att utreda och utveckla formerna för medborgardialog med unga i Värmdö kommun har en särskild referensgrupp med unga tillsatts och intervjuer, utvärderingar och omvärldsanalys har genomförts.

1.1. Inledning och bakgrund

Ungdomsdialog i Värmdö kommun är ett prioriterat område. Ungas ökade delaktighet beskrivs tydligt både i Vision Värmdö 2030 och i inriktningsmål för mandatperioden 2015-2018.

”Demokrati och brukares påverkan i Värmdö kommun ska utvecklas och därmed ge ett ökat inflytande/.../Ungdomars och unga vuxnas inflytande ska öka och följas upp.”
– inriktningsmål 2015-2018

För att följa upp arbetet med ungas delaktighet och inflytande gav kommunfullmäktige i oktober 2015 kommunstyrelsen i uppdrag att utreda och utveckla formerna för medborgardialog med unga.

Värmdös utveckling utmärks av delaktighet och dialog mellan medborgare och kommun. Demokratin vidareutvecklas i takt med samhället och ungdomars inflytande ökar
-Vision Värmdö 2030

Viljan att öka ungas delaktighet och politiska deltagande är en prioriterad fråga även nationellt. Regeringen beslutade den 17 juli 2014 att utreda och utarbeta förslag för att öka och bredda engagemanget inom den representativa demokratin och att stärka medborgarens möjligheter till delaktighet i och inflytande över det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen. Ungas politiska engagemang var ett av utredningens prioriterade områden.

1.2. Syfte och mål

Unga har demokratiska rättigheter precis som vuxna. För att öka ungas delaktighet och inflytande i samhället skapar Värmdö kommun olika forum och möjligheter för unga att lära sig om och uttrycka sina demokratiska rättigheter.

Syftet med att utreda och utveckla formerna för medborgardialog är att:

- Få en bild av nuläget och pågående arbete med ungdomsdelaktighet och inflytande.
- Utveckla formerna för dialog, delaktighet och inflytande med unga så att de blir tillgängliga och attraktiva för så många olika unga i kommunen som möjligt.

2. Metoder

2.1. Intervjuer

I genomförandet av denna utredning har intervjuer gjorts med olika ungdomar, både med dem med erfarenhet av ungdomsting och andra former för delaktighet/inflytande samt med unga utan tidigare erfarenhet av detta. Även politiker och tjänstepersoner har intervjuats.

2.2. Referensgrupp

I början av 2016 tillsattes en referensgrupp med uppdrag att ta fram förslag på hur ungas inflytande kan öka. Referensgruppen har bestått av tio ungdomar mellan 15 och 18 år, varav sju personer som föredrar pronomen tjej och tre personer som föredrar pronomen kille. Gruppen har satts samman av en blandning av unga med olika erfarenheter och kunskaper. Referensgruppen började sitt arbete med tre utvecklingsdagar i januari 2016 och har sedan träffats två gånger per månad mellan januari och maj 2016.

2.3. Workshop med politiker

Referensgruppen arrangerade en workshop med politiker för att tillsammans definiera begreppen inflytande och delaktighet samt diskutera formerna för ungas inflytande.

3. Ungdomsdelaktighet och inflytande – Vad, Varför, Hur?

Ungdomarna i referensgruppen identifierade tidigt gemensamma och tydliga syften och mål för dialogen/aktiviteten. För att medborgardialoger med unga ska lyckas är det grundläggande att gemensamt förklara orden delaktighet och inflytande. Det är också viktigt att enas om vad unga och politiker kan förvänta sig för resultat av dialoger/inflytandeforum.

För att undersöka och gemensamt ringa in vad ungdomsinflytande är, varför det är viktigt och hur det kan göras genomfördes en workshop med politiker med förtroendeuppdrag i kommunen. Politiker från alla partier med plats i kommunfullmäktige bjöds in och representanter från alla partier fransett KD och SD deltog i workshopen.

”Inflytande är inte att få folk att lyssna, utan att få folk att bry sig”
– ungdom i referensgruppen

Både politikerna och ungdomarna menade att inflytande är att vara med och bestämma. Att påverka en process, att vara en del av en utveckling eller ett beslut. Särskilt ungdomarna menade att inflytande är makt. Under workshopen diskuterades varför det är viktigt att unga ska ha inflytande. Deltagarnas slutsatser kan delas upp i fem olika kategorier: Rättvisa, Andra perspektiv, Långsiktighet, ”Empowerment” och Värna demokratin.

Rättvisa – Alla har rätt till sina demokratiska rättigheter, alla bör ha rätt att uttrycka sin åsikt och ha inflytande över saker som påverkar ens liv.

Andra perspektiv – Unga har andra perspektiv, andra erfarenheter och andra kunskaper. Dessa är viktiga och kan göra samhället bättre.

Långsiktighet – Unga idag är vuxna i framtiden. De beslut som fattas idag kommer dagens ungdomar få ta konsekvenserna av i framtiden.

”Empowerment” – Stärka och engagera unga. Ge unga stöd och kunskap, unga behöver känna tillit till samhället.

Värna demokratiska värderingar och säkra den representativa demokratin. Fler unga in i partipolitiken.

4. Ungas möjlighet till delaktighet och inflytande

Delaktighet och inflytande berör många punkter i en människas liv; på arbetet, i skolan, på fritiden och hemma. I rapporten ligger fokus på de aktiviteter som kommunen arrangerat:

- Forum för dialog där unga själva får lyfta frågor och lämna förslag till kommunen.
- Aktiviteter som syftar till kunskap om demokrati och demokratiska beslutsprocesser.
- Direkt kopplade till politiska beslut, alltså olika typer av beslutsunderlag, så som medborgardialoger, ÅVS (åtgärdsvalsstudier) och fokus-/referensgrupper.

Från och med våren 2015 har arbetet med ungdomars ökade delaktighet och inflytande utvecklats och under 2015-2016 har nya metoder och arbetsätt tagits fram och testats.

4.1. Ungdomstinget - forum för ungas egna frågor!

Sedan mitten av 2000-talet har ungdomsting arrangerats i Värmdö kommun. Ungdomstinget har en årscykel med start i september och avslut i maj varje år. Ungdomstingen har sedan starten varit den huvudsakliga plattformen för Värmdö kommuns medborgardialog med unga.

Simon Alvberg, ungdom engagerad i ungdomstinget

Ungdomstingets årscykel startas med information i samtliga högstadieskolor, följt av fyra lokala rådslag. Frågorna röstats fram i skolan och tas sedan via rådslagen vidare till ett kommungemensamt ungdomsting där unga och lokala beslutsfattare möts för att diskutera aktuella frågor. Cykeln avslutas i slutet av vårterminen med en gemensam hearing där tjänstemän och politiker återkopplar hur frågorna har följts upp i kommunorganisationen.

Ungdomstingets huvudsakliga målgrupp har varit elever i Värmdös högstadieskolor, alltså ungdomar mellan 13 och 16 år. Vid ett genomsnittligt ungdomsting har 40-50 elever närvarat och 10-15 politiker med förtroendeuppdrag i kommunen. Politikerna har representerat sitt parti och/eller sin nämnd.

Några önskemål och förslag som drivits genom ungdomstinget och genomförts är:

- Sommarjobbsmessa.
- Flytt av fritidsgården Ettan till Mötesplats 222.
- Kommungemensam elevrådsutbildning.

Återkommande vid ungdomstinget är frågor om:

- Trygghet vid busshållplatser och Gustavsbergs centrum.
- Kollektivtrafik; kostnad, turtäthet och trygghet.
- Bostäder för unga.
- Skolmiljö och elevdemokrati.
- Sommarjobb.

Många av de återkommande frågorna har visat sig ha ”låg” påverkansbarhet. I utvärderingar och samtal med unga är det tydligt att ungdomstinget är uppskattat bland de som deltar, men syftet med ungdomstinget upplevs som otydligt. Stora skillnader mellan hur skolor och elever förberett sig och hur frågorna har arbetats fram gör att förväntningarna som ställs på ungdomstinget är olika mellan olika personer, vilket i värsta fall kan leda till missnöje och misstro.

Vad ungdomarna upplevt som negativt är:

- Svårt att tro på förändring och att man kan påverka.
- Bara de som går på ungdomstinget känner till det.
- Språket är ofta svårt och man får inte alltid svar på sina frågor.
- Ingen eller otydlig återkoppling på hearingen på våren.
- Olika skolor är olika engagerade i förberedelsearbetet.

Det som uppskattas mest på ungdomstinget är:

- Träffa politiker.
- Diskutera viktiga frågor med politiker.
- Diskutera saker som man normalt inte diskuterar i skolan.
- Träffa andra ungdomar.

Slutsatsen är att ungdomstinget som metod är bra och uppskattad men att syftet med tinget behöver bli tydligare. De som deltar behöver ha rimliga förväntningar på vad som går att förändra och vad som inte är lika enkelt att påverka.

4.2. Ungdomsparlament

Utöver ungdomstinget arrangerades mellan åren 2010 och 2013 även Värmdö ungdomsparlament. Elever från Gustavsbergs gymnasium, G2, deltog som en del av sin utbildning. Till hösten 2013 beslutades att Värmdö ungdomsparlament skulle läggas ner. Anledning var att majoriteten av Värmdös unga mellan 16 och 18 år går sin gymnasieutbildning utanför kommunen. Eftersom Värmdö ungdomsparlament var en del av skolundervisningen missade därför många Värmdöungdomar möjlighet till delaktighet och inflytande.

4.3. Kom till kommunen

Sedan 2010 har alla Värmdö skolors klasser i årskurs åtta bjudits in till demokratirollspellet Kom till kommunen. Kom till kommunen är ett rollspel där

Elever i diskussion med politiker kring rollspelets investeringsbudget

eleverna genom upplevelsebaserat lärande får lära sig mer om lokala beslutprocesser.

I början erbjöds Kom till kommunen endast under en del av höstterminen, men sedan 2014 har skolorna möjlighet att boka över hela skolåret. Ösbyskolan och Hemmestaskolan återkommer varje år med alla sina elever i årskurs

åtta. Runt tvåhundra elever deltar i Kom till kommunen varje år. Kom till kommunen fungerar som ett komplement till undervisning i samhällsvetenskap och är uppskattat både bland elever och lärare. Det huvudsakliga syftet med Kom till kommunen är att Värmdös unga invånare ska besöka kommunhuset, känna till kommunens organisation och att de ska få inblick i och möjlighet att förstå vilka områden kommunen ansvarar för. En viktig del i studiebesöket är också att möta politiker; en eller två politiker närvarar under studiebesöken.

4.4. Elevrådsutbildning och elevvårdskonferenser

För att stärka och stötta skolorna i sitt demokratiuppdrag erbjuder Värmdö kommun alla högstadieskolor och gymnasier i kommunen årliga elevrådsutbildningar. SVEA, Sveriges elevråd, håller i utbildningarna och sedan hösten 2016 erbjuds tre utbildningar istället för en, vilket gör att skolor erbjuds utbilda fler eller hela elevråd istället för två till tre representanter. Utöver elevrådsutbildning arrangeras elevrådskonferens en gång per år, vanligtvis vid vårterminens start. Vid elevrådskonferensen bjuds elevråd från högstadierna i Värmdö in för att diskutera gemensamma frågor och erfarenheter kring svårigheter och framgångar. I intervjuer och samtal med unga menar många att elevråden har lite eller ingen makt att påverka. Både lärare och elever upplever att det är svårt att få till ett bra system för elevråd eller annat forum för elevdemokrati.

4.5. Medborgardialog med mångfald

När kommunen samlar in underlag inför beslut är det särskilt viktigt att ta in ungas kunskaper och erfarenheter. Vid särskilda projekt genomförs olika typer av medborgardialoger. Till medborgardialoger bjuds föreningar, boende, representanter från näringsliv/handlare, representanter från trafikförvaltningen och andra in till dialog. Vid fler av dessa dialoger har inte unga bjudits in. Det är möjligt att formen för dialogerna inte är anpassade så att unga känner sig inbjudna. För att öka ungas delaktighet och inflytande i kommunala beslutsprocesser är det viktigt att bjuda in gruppen ungdomar speciellt. För att fatta bra beslut är det viktigt att lyssna på en mångfald av kommunens medborgare och då även unga medborgare.

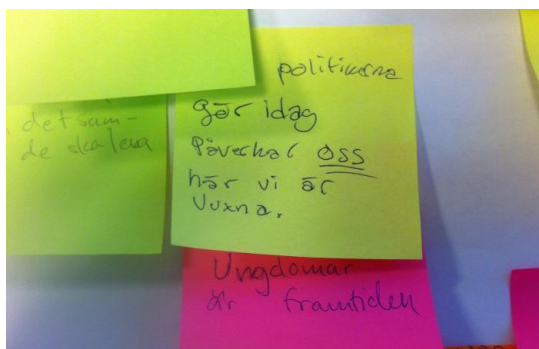

Unga medverkande i ÅVS Ingarökrysset

Under 2015-2016 har ungdomar bland annat deltagit i åtgärdsvalsstudier (s.k. ÅVS, en metod för dialog i ett tidigt skede) kring planområdet Ingarökrysset och Hemmesta förbifart. Unga har också särskilt bjudits in och deltagit i utredningen "Framtidens mötesplatser för unga i Värmdö" och medborgardialog kring centrala Gustavsberg.

4.6. VKung – Värmdö kommuns ungdomsråd

I januari 2016 bildades VKung – Värmdö kommuns ungdomsråd. VKung är ett råd som verkar för att öka ungas inflytande i kommunen. Ungdomsrådets uppgift är att tillsammans med kommunens ungdomssamordnare fungera som länken mellan unga och politiker och tjänstemän i Värmdö kommun. VKung utgörs av den referensgrupp som bildats till uppdraget att utreda och utveckla formerna för medborgardialog med unga. VKung har under våren 2016 genomfört en enkät kring ungdomsinflytande samt en workshop med politiker.

Ungdomsrådet:

- fungerar som remissinstans i ärenden som berör ungdomar
- fungerar som länken mellan unga och kommunen
- utforskar och undersöker formerna för medborgardialog med unga

- utvecklar och anpassar medborgardialogen med unga
- består av 5-15 ordinarie platser
- tillsätts enligt representativa och demokratiska principer
- har möjlighet att bilda utskott kring sakfrågor utöver ordinarie platser i ungdomsrådet
- utvärderas årligen av ungdomssamordnaren

4.7. Ung i Värmdö – Kommunutvecklarna

Ung i Värmdö – Kommunutvecklarna är ett projekt som genomsyras av de ungas idéer och engagemang. Ung i Värmdö – Kommunutvecklarna är både ett sommarjobb och en metod för ungas delaktighet och inflytande i kommunen. Sommaren 2016 var första sommaren för konceptet Kommunutvecklarna.

Ungdom som fått jobbet.

Under tre veckor i juni fick elva unga kommunutvecklare möjlighet att bidra med sina kunskaper och sin kompetens på området ”mötesplatser för unga”. Uppdraget är en del av utvecklingen av framtidens mötesplatser för unga. Uppdraget som gavs var:

Hur kan vi skapa en intressant och attraktiv mötesplats för unga i nya Porslinsfabriken?

Genom studiebesök, diskussioner och övningar har kommunutvecklarna sammanfattat sina förslag och tankar i en rapport och i en film.

5. Slutsatser och förslag på utveckling

För att förtydliga syftet med medborgardialoger med unga och olika forum och metoder för inflytande föreslås att aktiviteter delas in i tre olika grupper.

- Dialoger/delaktighet/inflytande initierade av kommunen
- Dialoger/delaktighet/inflytande initierade av unga
- Utbildningsinsatser

5.1. Dialoger/delaktighet/inflytande initierade av kommunen

Kommunen kan initiera dialoger där kommunen vill veta vad unga tycker i en särskild fråga eller för att ta reda på vilka frågor som engagerar unga. Utgångspunkten ska vara att kommunen är nyfiken och intresserad av ungas förslag och idéer.

Exempel på dialoger initierade av kommunen:

- Kommunutvecklarna – ”Hur skapar vi en attraktiv och intressant mötesplats för unga i nya Porslinsfabriken”.
- Åtgärdssvalstudier.
- Medborgardialog utveckling centrala Gustavsberg.
- Framtidens mötesplatser för unga i Värmdö.
- Ungdomsting med tema.

För att stötta och underlätta arbetet med medborgardialog och insamling av underlag inför beslut kan **dialog – Ung i Värmdö** erbjuda olika nivåer av stöd till kommunala enheter.

Ställ en fråga
-Sms-panel
-webbfråga

Diskutera en fråga
-Fokusgrupp

Djupdyk i en fråga
-Hel/halvdags dialog

Referensgrupp/råd/
remissinstans
- Utvecklingsarbete under längre period

Syfte: ta tillvara ungas **kunskaper** och erfarenheter i särskilda frågor, lyssna på unga och **skapa tillit** till demokratiska processer

5.2. Dialoger/delaktighet/inflytande initierade av unga

För att stärka unga och lyfta ungas delaktighet och engagemang föreslås en särskild satsning på olika typer av forum för unga för att lyfta frågor, driva projekt och bjuda in till diskussion och debatt. För att så många unga som möjligt ska kunna delta bör detta göras i de forum där unga rör sig. Samverkans-, kommunikations- och inflytandeplattformen Ung i Värmdö är ett verktyg för att öka ungas delaktighet och inflytande både över sin vardag och i lokalsamhället. Även forum så som ungdomstinget kan användas för att stärka ungas engagemang och vara en plattform för unga att diskutera frågor som rör dem. Viktigt att tänka på är att vara tydlig med att förklara frågornas påverkansbarhet. En drivande part och ett forum för ungas engagemang och dialoger initierade av unga är VKung, Värmdö kommuns ungdomsråd.

Syfte: Empowerment, ta tillvara och lyfta ungas **engagemang**.

5.3. Utbildningsinsatser

Utbildningsinsatser så som elevrådsutbildning och elevskyddsombudsutbildning samt demokratirollspelet Kom till kommunen fortlöper som tidigare.

Syfte: förmedla kunskap kring kommunpolitik, skapa **relation** och sprida information kring **ungdomsdelaktighet** och **inflytande**.